

Groningen herdenkt einde van de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië

Egbert Pikkemaat houdt één van zijn werken vast. Foto: Onno Molenaar

Op 15 augustus herdenkt de gemeente Groningen voor de eerste keer het einde van de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië. Wat wordt er precies herdacht en wat is het belang van deze herdenking?

Op 15 augustus 1945 schalt een onbekende stem door de radio in Japan. Voor het eerst in de geschiedenis laat een Japanse keizer zijn ‘goddelijke’ stem horen. Keizer Hirohito heeft het Japanse volk via een radiotoespraak laten weten dat Japan zich aan het Amerikaanse leger heeft overgegeven. “Voor veel Indische-Nederlanders en Molukkers is dit een belangrijk moment”, vertelt Richard Brouwer von Gonzenbach,

één van de organisatoren van de herdenking.

Initiatief
“Eigenlijk is 15 augustus onze 4 én 5 mei” legt hij uit. “In veel Nederlandse steden werd er al uitvoerig stilgestaan bij deze datum. In de provincie Groningen werd dit vooralsnog alleen gedaan in Marum. Dit was een particulier initiatief. Ik was ook erg blij met het initiatief van Els van der Weele, raadslid van de Partij van de Arbeid, voor een herdenking in de gemeente Groningen”, vertelt Richard. Over het einde van de Tweede Wereldoorlog en de nasleep ervan in de Indonesische archipel is niet veel bekend in Nederland.

Japanse overheersing Indonesië
Na een intense oorlog geeft Nederland zich op 9 maart 1942 over aan het Japanse leger. Bij het tekenen van de overgave is de Japanse overheersing een feit. Aanvankelijk zag een deel van de Indonesische bevolking Japan als bevrijder die het einde van de koloniale overheersing van Nederland inluidde.

Interneringskampen
“Voor de ‘blanke’ Nederlanders en de Indische-Nederlanders, de mensen met gemengd bloed en de Molukkers die in dienst waren bij de KNIL (Koninklijk Nederlandsch-Indische Leger), zag de situatie er minder rooskleurig uit”, vertelt Richard. De Nederlanders werden in interneringskampen geplaatst of zelfs te werk gesteld. “Mijn vader en broer zijn naar de Birma-spoorlijn gebracht”, vertelt Richard. “Hoewel mijn vader het heeft overleefd is hij er bij terugkeer achter gekomen dat zijn moeder in het kamp is overleden en dat vijf van zijn broers dood waren.”

Het Floreshuis
“Het is verschrikkelijk wat er tijdens, maar ook na de oorlog in Nederlands-Indië is gebeurd”, vertelt kunstenaar Egbert Pikkemaat. Vorige jaar stond hij op 15 augustus met zijn tentoonstelling ‘Het bloempje van Alda’, in het Floreshuis. “Dit maakte zoveel los bij andere Indische en Molukse Groningers dat ik besloot om hun verhalen ook te verzamelen. Deze tentoonstelling heet ‘Oorlogsverhalen van Indische en Molukse Groningers’.

Bloederige vrede
Na de overgave van Japan riepen

Mohammed Hatta en Soekarno de Indonesische onafhankelijkheid uit. Nederland wilde de kolonie nog niet kwijt en er brak een zeer bloedige periode aan. In Nederland staat deze periode bekend als de Bersiap. Volgens onderzoek zijn er minimaal 6000 burgerdoden gevallen. Door aanhoudende gewelddadigheden besloot de Nederlandse regering in 1947 in te grijpen. Dit resulteerde in twee grootschalige militaire operaties die bekend staan als de Politionele Acties.

Gedwongen migratie
Op 27 december 1949 droeg Nederland de soevereiniteit definitief over aan de Republiek Indonesië. Soekarno wilde een eenheidsstaat stichten maar de Molukse gemeenschap herkende zich niet in de idee van een Indonesische staat. Zij riepen op 24 april 1950, op het eiland Ambon, de Molukse onafhankelijkheid uit. De Republiek Maluku Selatan, zou er door toedoen van Soekarno niet komen. Ambon werd formeel onderdeel van Indonesië en ongeveer 12.500 Molukkers die in dienst waren geweest bij het KNIL moesten gedwongen naar Nederland afreizen.

Herdenking
“Er is zoveel gebeurd in die periode en het is belangrijk dat mensen de verhalen kennen. Als we elkaars verhalen kennen, hebben we meer begrip voor elkaar en dit draagt bij aan een tolerante samenleving.” Volgens Els is het dan ook belangrijk dat we stilstaan bij alle verschillende verhalen van de betrokkenen. Richard is het hier volledig mee eens. “We herdenken en staan stil bij alle

slachtoffers van de Japanse bezetting, de Bersiap, de strijd voor onafhankelijkheid en de voor velen gedwongen migratie naar Nederland. Dat deze herdenking nu ook door de gemeente Groningen wordt georganiseerd, is een belangrijke stap in het vertellen van ons verhaal”, besluit hij.

Kijk op onze website voor de praktische informatie: gemeente.groningen.nl/herdenking-nederlands-indie-15-augustus.

Richard Brouwer von Gonzenbach Foto: Onno Molenaar

“Als de wesp verdwijnt, hebben we een enorm probleem”

Foto: Jurian Bajema toont verschillende wespen

Je kent het wel: zit je net lekker op het terras, begint er een wesp rond je drankje te zoemen. Irritant! “Vaak raken we in paniek wanneer er een wesp in onze buurt komt. Maar dat is echt niet nodig”, aldus Jurian Bajema, hoofd van het centrum voor Natuur- en Duurzaamheidseducatie (NDE). “Wespen steken nooit zomaar, alleen als ze zich bedreigd voelen.”

“Toch denk ik dat bijna iedereen in z’n leven wel eens door een wesp wordt gestoken. En inderdaad”, vult Jurian aan, “dat is niet fijn. Maar door zo’n negatieve ervaring plaatsen we de wesp meteen in een bepaald hokje. En dat is jammer, want wespen zijn nuttige dieren. We kunnen zelfs niet zonder ze. Als de wesp verdwijnt, hebben we een enorm probleem.”

Dierplaagbestrijders
“Dat zit zo: de belangrijkste functie van wespen is die van natuurlijke dierplaagbestrijder. Ze zorgen voor evenwicht in de natuur, omdat ze muggen, vliegen en allerlei andere levende en dode insecten eten. Maar bijvoorbeeld ook teken”, vult hij aan. “Dankzij de wesp blijft het aantal gevallen van bijvoorbeeld de ziekte van Lyme beperkt.”

Jagen
“Wespen hebben een fase waarin ze jagen. Dit doen ze om de larven te voeden. In ruil daarvoor geven de larven een zoete nectar af, waarmee de werksters zich voeden. Tijdens de ‘jagende periode’ doden ze miljoenen tonnen schadelijke insecten per jaar. Een gemiddeld nest doodt in één jaar 4.000 tot 5.000 kilo insecten. Realiseer je even dat er gemiddeld 250 wespennesten per vierkante kilometer voorkomen. Vermenigvuldigd dat maar eens met elkaar”, grijnst Jurian. “Je staat er waarschijnlijk niet bij stil, maar wespen spelen een hele belangrijke rol in het voorkomen van insectenplagen. Zulke plagen kunnen ervoor zorgen dat oogsten verloren gaan en dat er ziektes uitbreken onder ons en onze dieren.”

Bestuivers
“Daarnaast vervullen wespen een belangrijke rol bij de bestuiving van bloemen. Nu het slecht gaat met de bijenpopulaties wordt dit steeds belangrijker”, vertelt hij. “In het voorjaar komen de jonge wespenkoninginnen uit hun winterslaap. Ze voeden zich dan met nectar uit planten en zo bestuiven ze de vroege bloeiers. Later in het

seizoen, wanneer ze geen larven hoeven te voeden met dierlijke eiwitten en insecten en op zoek gaan naar zoetigheid in bloemen, bestuiven ze laatbloeiende bloemen.”

Zachte winter
“Interessant feitje: als we een zachte winter hebben, zijn er veel meer muggen. Dat komt, en dat heeft dus een andere reden dan veel mensen denken”, benadrukt Jurian, “doordat de koninginnen te vroeg uitvliegen. Zó vroeg dat er nog geen bloeiende planten zijn. Het merendeel van de koninginnen verhongert dan. De consequentie daarvan is dat er veel minder wespen worden geboren. Dat betekent dus veel meer muggen. Een tekort aan wespen staat gelijk aan een grote kans op een muggenplaag.”

Overlast
De wespen die in de zomer overlast geven zijn werksters. “Zij moeten op zoek naar nectar op het moment dat het wespennest volgroeid is. Dan krijgen ze immers geen nectar meer van de larven. Dat is rond deze periode, in augustus”, zegt hij. “Wespen komen dan vooral af op zoetigheid, maar ook op vlees. Dus inderdaad: op ijsjes, frisdrank, de barbecue.”

Alternatief voedsel
Wil je minder last hebben van wespen? Dan kun je verschillende dingen doen. “Je kunt ze alternatief voedsel aanbieden. Wij hebben bijvoorbeeld een grote hедера in de tuin. Die bloeit een groot deel van het jaar. Daar gaan ze veel op af om hun nectar te halen. Ook zijn er bepaalde planten waar wespen niet van houden, zoals lavendel of citroenmelisse”, vertelt Jurian.

Ze schijnen ook niet tegen de geur van kruidnagel te kunnen. “Nog een tip is om ergens in je tuin een schaalje met rottend fruit neer te zetten. Zo lok je ze daarnaartoe en zullen ze jou minder snel lastigvallen. Maar de grootste tip is toch wel: zet je eten en drinken gewoon niet buiten neer.”

Nest
“Heb je nou een wespennest op een vervelende plek? In of rond je huis of je fietsenschuurtje bijvoorbeeld”, voegt hij toe. “Verwijder dit nest dan niet zelf. Vooral als ze groot zijn, is dat gevaarlijk.” Schakel hiervoor altijd een professional in, bijvoorbeeld de Milieudienst Groningen. De Milieudienst bekijkt de situatie en beslist daarna wat ze kunnen doen. Als het wespennest nog klein is, kan het naar een geschikte plek worden

verplaatst. Of ze geven advies hoe je de wespen op afstand houdt. In het uiterste geval gebruiken ze een middel om wespen te verwijderen.

Niet slaan
“Belangrijk om nog te noemen is dat je nooit moet slaan. De wesp voelt zich daardoor bedreigd en zal sneller steken. Ook is het zo dat wanneer je een wesp doodt, er via hun gif feromonen vrijkomen. Andere wespen reageren op deze geurstof en komen agressief aangevlogen, omdat ze de wesp in nood willen helpen. Rustig blijven dus, hoe vervelend dat gezoem ook is. En zorgen dat er niks te halen valt. Dan zul je zien dat de wesp in mum van tijd weer verdwenen is”, zegt hij.

Meer informatie

Website
gemeente.groningen.nl

Bellen
 14 050

Whatsapp
 06 12 82 39 73

Wij geven antwoord op werkdagen tussen 8:30 en 17:00 uur.

Loketten
Kijk voor bezoekadressen en openingstijden op gemeente.groningen.nl/contact of bel ons.

Vergunningsaanvragen en plannen
gemeente.groningen.nl/bekendmakingen-en-regelingen
Download de app *OmgevingsAlert* of neem een abonnement op de e-mailservice.

Volg ons via
 LinkedIn
 groningen050
 gem_groningen
 gemeente_groningen

 gemeente.groningen.nl/nieuwsbrief